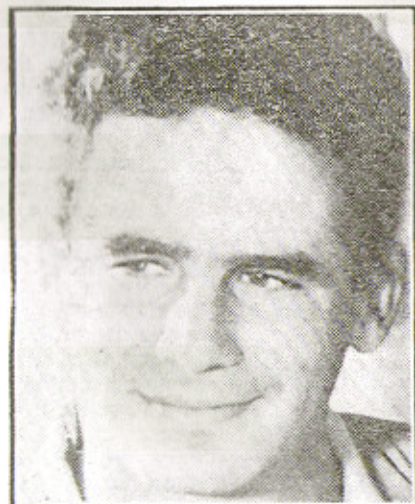

אם איינז'ה מתנתת

מאת
יוסף
ארגמן

מיבצע חילוץ נועז של פצוע
בנחל-ציון; מסירות-נפש ודאגה
עמוקה לפקודיו, ויגון
ללא ניחומים אל נוכח המוות,
בכתבה האחרונה על
דמות דיוקנו של מפקד סירת
הצנחנים, יאיר פלד,
שנרצח בעת תרגיל ניווט,
לפני 20 שנה

חייו והותו שכ
לעיתים קרובות

ידידות בין מיכאל גל לבין יאיר אינה נקטעת, גם בשעה שיאיר עושה את מרבית זמנו עם היהודה, וזהו התקשרות מזרה לכאורה, יאיר מבוגר יותר, מיכאל, מעריך צעיר, שותה-יבצמא את דבריו ועם זאת הוא כחבר קרוב, יודע לעוף עזה בשעת הצורך. יאיר מחבב מאוד את מיכאל ואת אישתו דינה.

מיכאל, מסתבר, אינו מגביל את הפגישות להודמנויות הבי-רתיות. באחד הימים הוא מצטרף למסע החוליות הגדול של היחידה ומצא עצמו מעורב שלא בכוונה בהרפתקה מזוהה. מספר מיכאל:

"הצטרפתי למסע יחד עם יוחאי. יוחאי הצטרף אל גדי בך קיבוץ יגור, שהיה אז סגנו של יאיר, ואני הצטרפתי אל יאיר. היחידה פתחה את המסע בצניחה ושנינו, אני ויוחאי, הגענו לשטח בגיפים. למחרת התפצלנו: נסעתי עם יאיר למכתש הקטן. השארנו את הגיפ בצל אחד הצוקים והתחלנו מטפסים על המצוק המערבי של המכתש. היה חם והטיפוס היקשה על הנשימה, מדי פעם היינו עוזרים האחד לשני. כשהתיישבנו למנוחה קצרה ראינו על המצוק שמדרום לנו, שלושה נשרים, זה היה מזוה מרהיב. ישבנו והבטנו בהם בלא ניע. יאיר נראה משוחרר מאוד, יותר מאשר בכל זמן שהכרתיו. הוא אמר לי א, שהוא מרגיש את עצמו מרוצה. מאחר יותר כשהמשכנו בדרכנו, עצר והראה לי פינה במכתש שם הוריד לפני שנים אחדות כיתת מטילים תוך סכנת נפשות. את פירטי אותו לילה שמעתי מסיפורים:

"זה הטרוף האחרון שאני לוקח על עצמי, אמר אז יאיר, כמו במיקרים רבים אחרים. אבל הכל ידעו כי זו אך אמירה לתפארת המליצה, וכי יאיר ימשיך ויבצע פעילויות נועזות עוד יותר.

"אינני זוכר את סדר הדברים, נדמה לי שזה קרה למחרת היום. יאיר איבד קשר עם חלק מהחוליות שעל תנועתן צריך היה למעשה... כשהרמס הזמין סיור אווירי. נסענו יחד לבארישבע. המטוס... מהשדה בשתיים וחצי, נשארתי לחכות עם הגיפ בסמוך... על-פי התוכנית אמור היה לחזור כעבור שעה וחצי.

"עברו שעתיים וכבר התחיל להחשיך. המטוס טרם חזר. עם חשיכה הדליקו את האורות בשדה. אחרי זמן מה הפיע המטוס ונחת. בתא היה הטייס לבדו. עם רידתו שאל עלי, ואח-רי שאתר אותי התחיל לקלל את הבחור שטס עימו. לאחר שנרגע, סיפר שיאיר אילץ אותו לנחות בתוך ואדי ושהוא, הטייס, ימצא דרך ללמד אותו, את יאיר, לקח.

"הבנתי שמשוה לא בסדר. הטייס מסר לי מפה, ואמר ש-יאיר ביקשו לתיתה לי. כשפרשתי אותה, ראיתי שעל צידה האחורי רשומה הודעה. היה זה כתבי-ידו של יאיר. המישפטים היו קצרים וקטועים: ארגן אמבולנס ובוא עם הגיפ בדרך המכתש הקטן. היכנס בציר המסומן במפה עד לנקודה המסו-מנת. יהודי אחד שבר כנראה את חוט השדרה."

"על המפה היה סימון בעט של ציר הכניסה ושל הנקודה בה הם נמצאים. כפיקוד הדרום קיבלתי אמבולנס. נסענו די מהר לכיוון המכתש. בנקודה שבה היינו צריכים להיכנס למכ-

תש כ' יאנו את יאיר. ישב בצד הדרך, מקופל. היה שקט מאוד, מדוכא.

"אחרי ששתה קצת מים סיפר, כי תוך כדי טיסה הצליח להקים קשר עם הקרקע ואילץ את הטייס להסתובב עד שאיתרו את המקום. במכשיר הקשר סיפר חברו של הפצוע, כי האיש נפל מן המצוק ומרגיש שמשוה נשכר לו באיזור הגב וכי איננו יכול לזוז. כששמע את הדיווח, אילץ את הטייס להנחית את המטוס בנחל צין (אחרי-כך ראיתי את המקום והבינתי מדוע צעק הטייס). הבחור שכב במרחק של שיושה ק"מ משם, יאיר, מסתבר, הגיע אליו ברגל ובינתים שלח את הטייס להזעיק אותנו. נעשה קר והוא הכניס את הבחור לשק שינה והדליק לו סיגריה. משראה שמצבו החמיר ניסה להזעיק הליקופטר, אך הדבר לא עלה בידו והוא החליט לצאת לקראתנו, מרחק שמונה ק"מ. כדי להוביל את האמבולנס לנקודה.

"כל זאת שמענו תוך כדי נסיעה אל תוך הנקיק. כשהגענו לערוץ המתחבר אל נחל צין, הפכה הנסיעה לביחתי אפשרית כימעט. השארנו את האמבולנס בחוף וניסינו לאגוף את הכני-סה עם הגיפ. יאיר עלה בתנופה על אחת הגבעות שחסמו את המעבר ומיד ראינו את ההליקופטר כשהוא תר עם הפרוטקטור אחר הנקודה.

"התחלנו לאותר לו עם האורות של הגיפ. יאיר אף כיוון את חזית הגיפ אל מול כיוון התנועה של ההליקופטר. יש להניח שהטייס לא הבין כי אנו מאותתים לו ומשלא איתר את המקום הסתלק. (הבנו שהחבר שהיה עם הפצוע הצליח כנראה להקים קשר ולהזעיק הליקופטר) אלא שזה, כפי שראינו, לא הצליח לאתר את המקום בשל החשיכה.

"בשלב זה, התחיל יאיר לאבד את השקט שלו וניסה לרדת עם הגיפ בכיוון הוואדי. הניסיונות היו כושלים, שכן כל אימת שניסינו לרדת, הגענו לשלוחות צרות ותלולות אך יאיר לא ויתר. הוא היה מתוך מאוד, משום שההליקופטר לא הצליח לזוהת את המקום. זאת הייתה אולי הפעם הראשונה שראיתי אותו מאבד ממש את שיווי מישקלו, בשל אי-יכולתו לעזור. לאחר ניסיונות חוזרים וכושלים, שבנו אל פתח הוואדי וניסינו להיכנס אל תוכו מצד אחר. הפעם נסע איתנו גם האמבולנס. כשכנסנו לערוץ, החליק הגיפ במורד, אף בלא שהגלגלים הסתובבו, נהג האמבולנס סירב להתקדם. יאיר זרק אותו מה-גגה ואמר לי לנהוג אחריו. הצלחתי רק לדרדר את האמבולנס למקום הסר מוצא. לקחנו את החובש והאלונקה. יאיר נסע בגיפ ואנחנו רצנו לצידו. אחרי שני קילומטרים הגענו למצוק קטן. יאיר לקח את האלונקה, נטשנו את הרכב ורצנו. אחרי כמה זמן מסר לי את האלונקה, רץ קדימה ונעלם.

"בינתיים, ראינו את ההליקופטר חוזר. אחרי עשר דקות של חיפושים נוספים, הבחנתי כי איתר לבסוף את המקום שכן התחיל לפתע להמריך ולבסוף נחת.

"כשהגענו למקום יחד עם החובש, ראיתי שורה של אנשים עולים מכיוון הוואדי, אל המצוק עליו שכב הפצוע. יאיר כבר היה למעלה. הגיע ראשון. העלינו את הפצוע על האלונקה. יאיר אחז בידיות הקידמיות ואנחנו באחוריות. הוא סילק את כל האנשים מסביב והיה לפתע שקט מאוד. תוך כדי הליכה הוזייר אחי על כל אבן שנתקל בה בחשיכה. הורדנו את ה-

אלונקה אל תחתית הוואדי, אל ההליקופטר. אחרי דקה אתה כבר נעלם ההרגול הענק בכיוון צפון, בדרכו אל בית-החולים. "אחרי שנשארנו לבד אמר יאיר רק מלה אחת: "כן, זה היה סיכום מוכר לאנשים שחכרו אותה. אחרי אותו לילה התי-רוצץ בפשט, יום ולילה רצופים, כדי לכנס את החוליות. "לא אחת עמדתי על הניגוד הביחתי מוכן, לכאורה, בין העזות הקיצונית לבין יחסו לחי אדם. כאשר היה בשירות חובה, אמר לי פעם אחרי אימון גופני, במהלכו שברו שלושה חיילים רגליים, לקורס, שנפגעים בו אנשים לכל ימי חייהם, אין זכות קיום אפילו זה צה"ל!"

"שילוב מפליא של העזה וזהירות והדיעה, עד כאן מותר, מכאן והלאה — אסור"

דמבו נהרג כשחזרו ממסע האופניים לאילת. סיפרו, שממה על שהצליחו לגרור את האופניים עד בארישבע, ובתוך כך לא שם ליבדו אל משאית שהגיחה ממול. רכוב על אופנועו, עקף את הקומנדוקר ונהרג במקום. נהג המשאית נעצר.

דמבו היה אחד "הנהגים" של הפלוגה. היה הראשון שקיבל אופנוע, כדי ללוות את מסעי האופניים. בשלב מסוים חשבו לבנות אף כוח שלם שירכב על אופנועים, ויוכשר ללוחמה מעליגבי המושב. דמבו, הוא דן סגל, בן קרית-מוצקין ותניך בית-הספר החקלאי כדורי, היה ההרוג הראשון של הפלוגה. מותו של דמבו המם את יאיר ואילו בפלוגה עצמה, החלה מתעוררת תחושה סמויה של אי-נוחות, של אסון מרחף. מאז הגיע יאיר, התרחשו אירועים אחדים שהיו הרי תוצאות. אני שים החלו להרגיש שה: פגיעים. פגז מרגמה 52 שנורה מן החיפוי בעת אימון, נחת בין החיילים המסתערים ובנס לא נפגע איש. שניים מן השירונים נפצעו בהתפוצצות רימון. מותו של דמבו החמיר עוד יותר את התחושה, ואילו התאונה בה נהרג אורי אמן — העמידה בפני האנשים סימני שאלה מביכים ומבהילים.

אך דומה כי יאיר עצמו נפגע מן האירועים יותר מהאחרים. סיפר המה"ט, מנחם אבירם: "לאחר המיקרה עם דמבו היה יאיר מדוכא. הוא ראה בזה כישלון שלו ואף סיבה לעזוב את הצבא. סיפר שלפני ששלח אותו אמר דמבו: "אני עייף ויאיר אמר לו: "חייבים לנסוע, תסע בוהירות, לפני שננטע, חייך דמבו וזרק לעבר יאיר שעמד לצאת לחופשה: "מסור שלום לאמא שלי, המישפט צרב ביאיר קשות והוסף לתחושת האשמה שלו."

סיפר נת: "בעת שהורידו את הגופה אל הקבר, ניצבנו לידו ואיש לא יכול היה להוציא הגה מפי. יאיר היה המים ונרגש, אני זוכר רק מישפט אחד שאמר: "אמרת לי דמבו, שאם לא תחזור שאגיד לאמא שלך שהיית בסדר. אבל אתה, דמבו, היית יותר מבסדר... אפילו לא ידעת עד כמה היית טוב."

„ביום שדמבו נהרג היה קשה מאוד לשבת בבית-אמו. יאיר אמר שזה קשה, אבל חייבים לעשות זאת. ישבנו גם בשיעיה וגם בשלושים. הוא ישב עם האם ודיבר. היא העריצה אותו ממש. בתום האבל הטיל עלי להוציא חוברת.

„אבל החברה, כרגיל, לא כתבו. יאיר היה הראשון שכתב והסביר למה חשוב לכתוב. אחרי ששמעו את דבריו, הצלחתי לאסוף מהם קצת חומר. החוברת לויכרו של דמבו הפועה כבר אחרי מותו של יאיר. רק חודש אחד הבדיל בין מות שניהם. וכך כתב יאיר:

„מסתבר, דמבו, כי לעולם לא נתראה עוד.

„נראה, כי בשורת הדברים הנחרתים בליבו של אדם, יחרת בליבי חיוך עייף של ספקינער, ספקיגבר, אשר פנה דרומה מסדנת באר-שבע — ולא הגיע חזרה לבסיס.

„דומה גם, כי לעולם לא נדע כיצד קרה הדבר. ההיתה זו עייפות, חולשה של רגע: אתה עוצם עיניך לרגע, וכשפקחת אותן — היה זה כבר מאוחר; ואולי בגדה המכונה; ואולי פשוט, כמו כל אחד מאיתנו, מיהרת לחזור לבסיס על מנת להגיע מבעוד אור הביתה... אולי...

„הנה, אתה יושב במישרד, מולי. נקראת לביורור על שינה בשעת שיעור לדוגמה בנשק, בקורס מ"כים. נדמה לי שאמרתי שספק אם תוכל להישאר בפלוגה, אם אינך יכול להחזיק מעמד בשעת שיעור מבלי להירדם. לא ענית לי. נעצת בי זוגי-עיניים גדולות, בוויית הפה היה חיוך חבוי, הרכנת מעט את הראש.

„היתה זו היכרות ראשונה.

„הסתבר, כי שינה בשיעור לאחוד, וכושרי-גופני לאחוד. היו ריצות בוקר מעייפות ויותר מאוחר תחרויות ספורט צבאי, סיורי אופניים, היה קשה להתמודד איתך על המקום הראשון. הנימות החלה להשתנות.

„חורנו משובע עבודה בדרך מידבר יהודה. אחד הקצינים אמר לי: שמע, דמבו תפש מנהיגות, גבר לעניין.

„עבדנו בשני קטעים של הדרך: יצא לי להיות בקטע של דמבו. היה לנו, לום' (דקר) אחד. הוא לא היה משובח הדקר הזה. עם זאת לא יכולנו לאבנים הקטנות בלעדיו. קשה היה לעבוד בו בשניים: עבדנו, איפוא, לפי התור. אלא שהתור היה נשכר' מדי פעם: היה ברור כי כשמדובר באבן, רצינית/ אין ברירה — צריך לפנות את המקום: דמבו הוא הנהג, והוא יותר זמן, פחות זמן, מתנשם, מויע, והאבן זהה.

„כן, הדרך של מידבר יהודה נעשתה בכח ההתמדה והר מוראל. היה צריך את המאמץ והסבילות של הימים הללו כדי להכיר את דמבו האמיתי: חזק, שופע בריאות, מחייך וכולו קורן, עובד כמו שור ביום, ובערבים ליד המדורה — שר, שעה שכימעט כולם כבר ישנים.

„הלכנו בצעדה. עולים בשערי-הגיא לירושלים. טרם האיר היום, הלכתי לידו בשלושה האחרונה. עוד אתמול התאונן על כאבים בברך. הבוקר עברנו עשרה קילומטר ודמבו היה על טף, הסוף! הוא סחב את רגלו בקושי, ויאיר, אני מפסיק, אינני יכול יותר! דמבו, אתה ממשין! לאטילאט פיגור, נבלע מאחור נחשיכה. עברה חצי שעה הוא היה שוב לימיני. בכוח השירה הגענו בצהריים לירושלים. הוא שכב אחרי-כך שבוע ימים כשברכו נפוחה.

„לא אוכל שלא לספר על דמבו והאופנוע. במשך ארבעה חודשים הם היו לאחד. דמבו והאופנוע שלו, היו חבלי הסתגלות להתקשרות ביניהם. כן, היה צריך בהתחלה גם לגנוף בו על חוסר שמירה. הכל קרה לפני המיבחן הראשון — הנסיעה הקשה בדרכים-לא-דרכים.

„לא היה מתחבר לדמבו על האופנוע. הוא פשוט העמיד

יאיר שוטף מסטינגים. להיות מסודר גם בשדה

„לסיוך היינו יוצאים לא מסודרים: מיברשת שיניים בכיס וזהו. יאיר היה יוצא מסודר עם מסטינג, סכין, כף ומזלג. תמיד אחרי הארוחה היה יושב ומנקה את המסטינג. ליאיר היתה תיאוריה של חיים בשדה. אנחנו חיינו כמו חיות. הוא היה תמיד מגולת ומסודר — זה כנראה הדבר היחיד שלא הצליח להעביר גם בדוגמה אישית.

„בחניות ובזמני מנוחה בעת מסעות היה עסוק, מצחצח נעליים, מתגלח ועושה כל מיני סידורים. הסתכלנו על זה כמו על שיגעון. היינו צוחקים אבל הוא היה מגיב בחיוך. הוא לא דרש את הדברים הללו מאיתנו.

„ליאיר היתה השקפה משלו על חיים בשדה. הוא טען שאנחנו יותר בשדה מאשר בבסיס ולכן היה בעד כל הנוחיות. אבל החברה לא תמיד תפשו אותו, לכן המשיכו להיות לא מסודרים. כשהיו מחלקים אוכל במסעות, היו מושיטים החברה לטבח עשרים קופסאות שימורים ריקות ורק יאיר הקפיד לאכול ממסטינג.

„בחניות, עוד לא הספקנו לרדת מהקומנדקאר, וכבר יאיר מקושש עצים ומבעיר מדורה. כולם היו מסתובבים וחוזרים עם שני עצים, אך ענפים של שיח. יאיר היה מקדים את כולם עם ערימה שלמה של עצים.

„הנוער, יתן למילואים להרטב, ויטוס? הנוער, נרטב עם המילואים...”

„אחרי הנוכח-הדרך לעין-נפטים רצו עיתונאים לצלם את החברה. יאיר התנגד לכך בכל תוקף. הוא מוכן לכתבה כללית אך לא לפרטים ולשמות. רצה לעשות דברים, לאירדווקא לקצור הערכה. כאשר שמע, שמפקד מרחב אילת רצה שהדרך תיקרא על שמו צחק וקרא לו „משוגע“.

סיפר הנהג, מנחם: „היה עניין של אוכל במסעדה. שחטרה לירה, אני רצינית לשלם והוא רצה לשלם. רבנו, והוא שם את הלירה בתיק של הגיפ. אמרתי לו שלא אקח. בסוף הוא נתן את הלירה למקבץ נדבות.

„יאיר הצטייר תמיד כאדם רציני ועסוק והנהג, יום אחד התיישבנו באילת התחלנו לשיר שירי ציון והוא ישב איתנו. הוא ידע, מסתבר, את השלאגרים הטובים והחדשים ביותר. התפלאתי לשמוע את יאיר לא מוזיקה, בדרך כלל אנשים כאלה מוזיפים. את אנא קש היה שר והיה מתרגז על... שהוא מוזיק את זה.

„היתה לו צורה מסויימת של דיבור בידי, החברה היו מסגלים לעצמם מלים של יאיר: מסחרה, פאקט, לעבוד על גל אחד, דהרת אבירים, הנוער יקום ויתלבש על החגור, היה לו חיתוך דיבור אופייני, קטוע, בולע מלים.

„כשהיה חושב על משהו, היה נדמה לך שאתה מדבר אל הקיר וזה היה מרגיז את כולם. בחטיבה התרגלו שכשיאיר בא להציע משהו, הכל כבר מחושב ושקול. היינו מתפארים, אגב, שלמ"פ שלנו יש כניסה חופשית למח"ט.

„יאיר היה תמים במידה מסויימת. איזו בדיחה צינית גרמה להסתייגותו. היה מסוגר לא מעט. קשה היה להגיע איתו לשיחות אישיות. לא השתתף בוויכוחים מיפלגתיים, רק היך מהצד.

„פעם עמדנו לצאת לטיול ואחד הקצינים הוותיקים רצה להביא את החברה שלו. יאיר היה שקוע בהכנות ולא התפנת, הוא אמר לסגל: תחליטו לבד מי יוצא. יש לנו רק שני מקומות. כשהתברר שיש צאת החברה התחלנו רינונים ויצא

הגיבוע מחכה לגיפ שנסע אחריה. שואל את המנהל העניני לא פחדים? מתייך וממשיך. היה בתחילה האופנוע — רע טוב. גמל הסך על המסירות והאהבה שהושקעו בו ונשאהו לכל מקום ללא תקלה.

„מעל לכל הפליא השילוב של העזת הביצוע עם הזהיר רות השקולה. הוא ידע בדיוק היכן הגבול: עד כאן מותר, מכאן והלאה — מסוכן, אסור. ואין זה מיקרה שלא קרה לו דבר עד העליה לכביש הראשי.

„נראה הדברים, כי לעולם לא נדע עוד איך קרה הדבר. אך משום מה סבור אני כי בתקרית אחרונה זו — תקלה שלא הייתה תלויה בו היא אשר גרמה לאסון“.

יאיר פלד

את מיכתב התנחומים השיגרתי, ששלחו לו מן השלישות סירב לשלוח למישפחה. הסביר, כי הוא ממילא עומד בקשר עם האב. משלא ויתרו, ניסח מיכתב ובו זיכרונות משירותו של דמבו. את המיכתב סיים במלים הבאות: „אני מביע את צערי ואת צער הפלוגה על מותו. המיכתב נשלח לשלישות החוזר עם הערה, כי אין זו המתכונת המקובלת עליהם. למחרת שלחו מיכתב מודפס, במתכונת של מיכתב רישמי להורים השכולים. איש אינו יודע אם המיכתב יצא את מישרדו של יאיר.“

„אחרי המיקרה עם דמבו“, סיפר מנחם, נהגו של יאיר, „לא הרגישו עליו התרגשות כלפי חוץ, אבל כשקרה ונתנו למישוה לנהוג בקומנדקאר, בלי רישיון, הוא התרגז בצורה גוראת ושלח את האיש האחראי ברגל מחלוצה“.

אורי אמן משפיים, אחד הצעירים בסיקרת נהרג בתאונה, זמן קצר לאחר המיקרה עם דמבו. הקומנדקאר של היחידה, בו נהג התנגש במשאית בכביש בית-ליד—רמתיים. אורי נהרג מיד. המום מן הבשורה, נסע יאיר מיד אל אמו של אורי בשפיים וישב שם ימים. כשחזר שתק וזמן רב לא דיבר להוציא את הדברים ההכרחיים. במשך שבועות אסף כל מזכרת ותמונה. עשה שהביא להוריו את המזכרות ואת החפצים האיי-שיים הסיר את סמל היחידה מכותפת חולצתו ומסרו לידי האם. אורי, הסביר, היה צעיר בסירת טרם קיבל את סמל היחידה. אין ספק שאילו היה ממשיך היה זכאי לענוד את הסמל. על כן, הוא, מבקש מן ההורים שיקבלו את הסמל שלו.

„עוד לא הספקנו לרדת מהרכב וכבר יאיר מקושש עצים ומבעיר מדורה“

„עניינין של ליווי מישלחת ארכיאולוגיות היה רעיון בלעדי של יאיר. התקשרות מסוג זה לצורך לימוד היה חידוש. יאיר החליט שקבוצות מן הסירת ילוח חוקרים ומתנדבים שיצאו לחפור באתרים חדשים. באופן זה קווה לקרב את האנשים אל האזורים באופן מעמיק יותר. הארכיאולוגים, אהרונני ועמירן שותפו בדיונים על ההסדר. דובר גם על הצטרפות החוקרים לסוירים של הסירת. על מנת שיחבירו את התוואי מנקודת מבט גיאוגרפית, היסטורית וארכיאולוגית.“

הסוירים שצרך יאיר למצדה כבר הפכו לשם דבר. בשבת

גל האבנים שהוקס במקום הרצח של יאיר

הביא מיגור דפים של בית-הספר, חילק אותם לאנשים ולמחרת היו עולים למצדה. יאיר מרצה ומסביר ולאחר מכן מבליט האנשים יום שלם בעבודה עצמית. מאתרים את המקומות והי-מזתקנים עליהם דובר, מנסים להבין בכוחות עצמם למה שימש כל אחד ומאי דרך פעולתם. כששואלים את יאיר כמה פעמים עלה למצדה הוא טוען כי יש לו כבר משבר ספירה.

רעיונותיו, שיש המכנים אותם „משוגעים“, בדרך הערכה ויש הקוראים להם מקוריים. מפתיעים את הסובבים אותו כל פעם מחדש. דמותו לובשת ופושטת צורה אך תמיד מפתיעה. אין פלא, על כן, שאין איש מערער על הקביעה המתגבשת שיאיר הוא באמת „טיפוס“ מיוחד במינו, כימעט היו אומרים: יחיד בדורו.

סיפר המח"ט מנחם אבירם: „הפקודים של יאיר העריצו ואהבו אותו מאוד. היה בזה אפילו סיכון מסוים. פעם אמרתי לו שהסירת נעשית תלויה מדי באישיותו. כל יחידה מושפעת מהמפקד שלה. אבל אסור שזו תהיה תלות קיצונית“.

הוסיפו וסיפרו על יאיר מפקדיו וחיליו בסירת: „כשהיינו יוצאים לשטח, ויום השבת הגיע (בצבא, מחייב יום זה מנוחה לרכב ולאנשים) הוא לא היה יושב אלא הרגיל את החברה לנהוג: שבשבתות יושבים יחד, מציעים תוכנית ויוצאים לטיול.“

„מאז שהוא בא התחיל גם יחס טוב לטבתים. גם היחס לסירת השתנה בבסיס. הוא לא ידע מה זה להתרגז. לא היה שומר סינה וידע לראות בכל אדם את הטוב שבו.“

אנשים שלא התאימו ליחידה היו מעטים מאוד. כשהחליט להדיח מישהו — היה מזמין אותו אליו למישרד ושואל לאן הוא, החייל, רוצה לעבור. אהריכך היה מסדר לו את זה. אחד אמר שהוא רוצה לעזוב את הפלוגה וללכת לקורס מדריכי צניחה. העניין סודר עוד באותו היום.

„אמרנו לו פעם שאנתנו כבר ותיקים ורוצים הופש. הוא אמר שיתן לנו בגלל ההורים. הוא קשר קשרים מצויינים עם האמהות של החברה“. יומיים לפני שנהרג יאיר, התפתחה שיחה על ההלוויה של אורי אמן. הוא תפש את עצמו: „באמת, כבר מומן לא הייתי אצל האמהות“.

„היו לנו פצועים בפלוגה. נמאס לחברה לבקר אותם. הי-משאית הייתה עומדת קודם כל לביקור הפצועים. זה היה קודש בשבילו. הוא היה ממש אבא. בוגר, מתחנך, בעל נקודת מבט מעמיקה. שאר המ"פיים היו ממש ילדים לידו“.

סיפר מנחם, נהגו של יאיר: „יאיר היה היחיד, חוץ מבן דודי, שהשתלט עלי, אני בדרך כלל לא ממושמע, יאיר היה דואג שלא יצעקו עלי כשהייתי נשאר בבסיס, בגלל ריב עם הבית. היה דואג לעניין אותי בשבתות. אחרי שתורתי מקורס צניחה, בא אלי יאיר ואמר שהייתי חסר לנ. היה נותן לי תפקידים ונתן לי להרגיש שאני חשוב. כנסענו לחברה בסידרה לא היה מגיע עם הגיפ, היו יורד ומגיע אליהם ברגל.“

השבתא החברה של הקציין ולא אחד מהסגל, זו הייתה הפעם היחידה שלהברה היה עליו משהו בלב.

„היה לנו תרגיל חטיבתי. אנחנו, סירת הצנחנים, היינו היחידה הממונעת ואילו הסירת של גולני, המתחרים שלנו ברכב — היו ביום אויב. יאיר תפש התגבשות עם יוסי יפה והצליח לסדר שיפסק להיות בקר ויהפוך לקציין מלווה. ערו אחד התגבבו שניהם להניח הרכב של גולני, עשינו מארבו והסימות על הכביש. ראינו שגולני מתארגנים לשינה. הלכו שלושה חברה והסתלקנו עם הגיפים. הם רצו לקחת את הגיפי בכוח. אז יאיר התחיל לשכנע אותם שלא צריך להיות סיכס בין שתי יחידות.“

„פעם היה תרגיל עם מילואים. ניסיון לשילוב עם ס. סדיר. רצו לראות איך פועל הגוף יחד. המילואים ייבנו הרכב והפלוגה הלכה ברגל. הייתה פשיטה מוצנחת על רמל דוד והצניחו גם רכב. ביום התרגיל היה יאיר עם המילואי אני הייתי בקר ושופט. למחרת היה פיגוע אווירי לכוח הסך ואילו המילואים פוגו דרך היס. יאיר היה צריך להגיע בדי-מאור. למחרת אני פוגש אותו ברמלה (היכיתי שם לטרם לאחר שהרכב התפוצר). שאיתי אותו: „מה זה, לא טסת השיב: „מה זה, הנוער יתן למילואים להרטב ויטוס? הנוי נרטב עם המילואים והתפנה דרך היס“.

סיפר הנהג מנחם: „יאיר אהב ילדים קטנים. היה נוג לרביבים ומספר המון על בתראותיו הנמצאת שם. בנסייען ארוכות היה חוקר אם אני עייף, וכשהייתי מתחיל להירד היה זורק אותי מהגנה. פעם כשהוא נהג, נדרמתי בנסייען כשהגענו לבסיס השאיר אותי ישן ליד ההגה עד הבוקר. אח כך צחק עלי שנים“.

סירה תמר שגיא משפיים: „לפני היציאה לסידר האחרונה, ביום שישי לפנות ערב, סר למרים ולדוד (הוריו ש אורי אמן) והביא להם צילומים של אורי. נפגשנו כדי להגיד שלום. הנהגה הוא ראה איך יובל. הבן שלנו, בוחן את הגי-וכל-כך רוצה לנסוע. לא השגיה בכך שהשעה מאוחרת, ועי-עוד לנסוע מרחק רב, והזמין אותו לטיול.“

„נסענו לחוף היס ובהזדמנות זו ראה דרך חדשה שלא היתה קודם. נסענו לאורך החוף והוא סיפר לנו על ניסיונות חדשים שהם עושים בהכשרת רכב. תורנו דרך המשק ונסענו עד לכביש הראשי. ירדנו מהגיפ ויאיר הפנה אותו אל הכביש הראשי. לפני העלמו ניפנף לנו בידו לשלום“.

סיפרה שיינדל, אמו של יאיר: „מים ספורים לפני האסון, בא לבקר אותנו בבית ההבראה בבית-אורון, היה חיור ומדוכא שלא כרגיל. כיוון שעקבת ברטט אחרי כל ידיעה בעיתון, ידעתי שנפל בן מהיחידה שלו. הוא בא אלינו אחרי ביקור אצל האם השכולה. הרושם שלו היה: „אם איננה מתנחמת“, היה קשה לנחם אותו.“

„באותו בוקר יצאנו לסיביב בית-אורון, הצביע על הנוף המקסים ואמר: „זו היא שוויצריה של הארץ. הסתכל בנוף באהבה עמוקה. בזמן הפרידה אמר: „אני יוצא לתימרון ולא נראה זמן רב“. חשתי מדקרת מכאוב וידעתי שלא אראנו עוד...“

סוף